

15 ปีแห่งความสัมพันธ์ ทางการค้าระหว่างไทยกับจีน

วันรักษ์ มิ่งมณีนาถ

ประวัติความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่าง ไทยกับจีน

ไทยกับจีนมีความสัมพันธ์กันมาเป็นเวลา
ยาวนาน ดังปรากฏหลักฐานในประวัติศาสตร์
ตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหงเป็นต้นมา การติดต่อ
เป็นไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยมีได้
มีการตั้งทูตประจำหมื่นอย่างในสมัยนี้ในระดับ
รัฐบาลมีการแต่งตั้งทูตไปเยี่ยมเยียนจีนอยู่
เสมอ จนกระทั่งในราว พ.ศ. 2485 การติดต่อ
ดังกล่าวได้หยุดชะงักลง เพราะเกิดเหตุการณ์
รุนแรงขึ้นในประเทศจีน ต่อมาเมื่อสงคราม
โลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงใหม่ ๆ คือในราว พ.ศ.
2490 นั้น ไทยกับจีนคณะชาติได้ลงนามใน
สนธิสัญญาทางไมตรี และมีการแลกเปลี่ยนผู้
แทนทางการทูตและกงสุลซึ่งกันและกันเป็นครั้งแรก
ในประวัติศาสตร์ระหว่างสองประเทศนี้
ครั้งนั้นไทยได้แต่งตั้ง เอกอัครราชทูตไปประจำ
ณ กรุงปักกิ่งใหญ่จีน ครั้นเมื่อจีนคณะชาติ
แตกย่อยไปอยู่เกาะไต้หวัน สถานเอกอัครราช
ทูตไทยก็ย้ายตามไปอยู่ ณ กรุงไทเปด้วย

เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนประสบชัยชนะ
ในสงครามปฏิวัติ และสถาปนาสาธารณรัฐ
ประชาชนจีนมาเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2492
แล้วการค้าระหว่างไทยกับจีน ก็เริ่มดำเนิน
ใหม่อีกครั้งหนึ่ง อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดสงคราม
เกาหลีใน พ.ศ. 2493 สหประชาชาติโดยมี
สหรัฐอเมริกาเป็นหัวเรือใหญ่ได้ลงมติชักชวน
ประเทศสมาชิกทั้งหลายให้งดทำการค้ากับจีน
ประเทศไทยก็ได้งดทำการค้ากับจีนด้วยเพื่อเอา
ใจสหรัฐ ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2498 มี
การประชุมกลุ่มประเทศแอฟริกาและเอเชียรวม
29 ประเทศที่เมืองบันดุง อินโดนีเซีย ในครั้ง
นั้นจีนได้ประกาศใช้หลักปฏิกิริยา ซึ่งเน้น
หลักการอยู่ร่วมกันโดยสันติ (Principles of
Peaceful Coexistence) เป็นผลให้ผู้นำฝ่ายไทย
และฝ่ายจีนมีความเข้าใจต่อกันดีขึ้นจากการมี
โอกาสได้พบปะเจรจากัน ฉะนั้น แม้ว่ารัฐบาล
ได้สั่งห้ามการค้าขายสินค้าโดยตรงกับจีนแล้ว
แต่ในทางปฏิบัติรัฐบาลยังคงอะลุ่มอล่วยจึง
ปรากฏว่าในช่วง พ.ศ. 2499 - 2501 มีสิน-

ค่าเงินประเภทราคาต่ำวางขายอยู่ทั่วไปในตลาด
กรุงเทพฯ

ต่อมาในเดือนมกราคม พ.ศ. 2502 หัวหน้าคณะปฏิวัติ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 53 ห้ามนำสินค้าทุกชนิดที่มีแหล่งผลิตจากจีนแผ่นดินใหญ่เข้าประเทศ แต่ก็ยังคงมีสินค้าที่ผลิตจากจีนเล็ดลอดเข้ามาโดยไม่ผ่านด่านศุลกากร และวางขายตามแผงสินค้าอย่างเปิดเผย นอกจากนี้สินค้าจากจีนบางส่วนก็ยังมีการส่งเข้าอย่างถูกกฎหมาย เพราะเป็นการซื้อผ่านประเทศที่สาม ซึ่งขายสินค้าที่ผลิตในประเทศจีนให้เราอีกต่อหนึ่ง เช่น ยาสมุนไพรจากสิงคโปร์ เส้นไหมยืนจากญี่ปุ่น และสารเคมีจากเยอรมัน เป็นต้น

ต่อมา นายประสทธิ กาญจนวัฒน์ ซึ่งขณะนั้นเป็นที่ปรึกษาฝ่ายอำนวยการเศรษฐกิจ การคลังและอุตสาหกรรมของคณะปฏิวัติ ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าคณะปฏิวัติ จอมพลถนอม กิตติขจร ให้เป็นที่ปรึกษาของคณะป้องกันไทยไปร่วมการแข่งขันที่ปักกิ่งในระหว่างวันที่ 2 - 13 กันยายน 2515 โดยมีหน้าที่พิเศษคือการหยั่งดูท่าทีของฝ่ายจีนที่มีต่อไทย เพราะได้คาดการณ์ติดต่อกันเป็นเวลานาน และในเดือนต่อมาจีนได้เชิญเชิญคณะผู้แทนการค้าของไทยชมการแสดงสินค้าของจีนที่ กวางโจว มณฑลกวางตุ้ง ในระหว่างวันที่ 15 ตุลาคม ถึง 15 พฤศจิกายน

2515

ภายหลังจากที่นายประสทธิ กาญจนวัฒน์ ได้เดินทางไปประเทศจีน 2 ครั้ง และต่อมาได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในรัฐบาล จอมพลถนอม กิตติขจร ชุดล่าสุด กระทรวงพาณิชย์ได้เสนอหลักการเกี่ยวกับการเปิดสัมพันธ์ทางการค้ากับจีน ที่สำคัญ 2 ประการคือ การยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 53 และการค้ากับจีนโดยรัฐแต่ปรากฏว่าข้อเสนอ ประการแรกได้รับการคัดค้านจากสภาความมั่นคงแห่งชาติ ฉะนั้น รัฐบาลจึงตัดสินใจที่จะออกพระราชบัญญัติแก้ไข แทนการยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 53 แต่ยังไม่ทันออกเป็นกฎหมาย รัฐบาลชุดนั้นก็หมดอำนาจไป

ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2516 จีนได้ตกลงขายน้ำมันดีเซลจำนวน 5 หมื่นบาร์เรล ในราคาต่ำกว่าราคาตลาดโลกตามที่ไทยได้ขอซื้อ ครั้นถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2517 กระทรวงพาณิชย์ได้ออกประกาศเรื่องการขออนุญาตให้นำสินค้าที่ผลิตในจีนเข้ามาในราชอาณาจักรได้ 8 ประเภท ตามมติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้เป็นไปตาม พ.ร.บ. ผ่อนให้จำหน่ายสินค้าที่ผลิตหรือมีกำเนิดในสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งประกาศใช้ก่อนหน้านั้นเล็กน้อยโดยกำหนดคุณสมบัติของพ่อค้าที่จะทำการค้าและพิธีการขออนุญาต ปรากฏว่ามีพ่อค้ามายื่นความจำนง 700 ราย แต่ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขมีเพียง 140 ราย

ต่อมากระทรวงพาณิชย์ได้เสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง ขอยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 53 ซึ่งในที่สุดก็ได้ออกเป็น “พ.ร.บ. ยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการห้ามนำเข้าและจำหน่ายและการผ่อนผันให้จำหน่ายซึ่งสินค้าที่ผลิตหรือมีกำเนิดในสาธารณรัฐประชาชนจีน” และประกาศใช้ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2518 ซึ่งมีใจความสำคัญคือ (1) ยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 53 และ (2) ยกเลิก พ.ร.บ. ผ่อนผันให้จำหน่ายสินค้าที่ผลิตหรือมีกำเนิดในสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. 2517 พร้อมกันนั้นได้ออกกฎหมายอีก 2 ฉบับคือ พ.ร.บ. การค้ากับประเทศที่ประกอบการค้าโดยรัฐ พ.ศ. 2518 และพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งบรรษัทการค้าแห่งรัฐ พ.ศ. 2518

อย่างไรก็ตาม ยังไม่ทันได้มีการจัดตั้งบรรษัทการค้าแห่งรัฐขึ้นมา รัฐบาลซึ่งมี มรว. เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ก็ได้ประกาศใช้ “พ.ร.บ. ยกเลิก พ.ร.บ. การค้ากับประเทศที่ประกอบการค้าโดยรัฐ พ.ศ. 2518 พ.ศ. 2519 “เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2519 โดยระบุเหตุผลในการใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้ว่า เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลในอันที่จะให้มีการปฏิบัติต่อทุกประเทศที่ทำการค้ากับประเทศไทยโดยเท่าเทียมกัน จึงเป็นอันว่าตั้งแต่นั้นมาพ่อค้าไทยสามารถติดต่อการค้ากับจีนภายใต้กฎหมายว่าด้วยการค้ากับต่าง

ประเทศชุดเดียวกับที่ไทยใช้กับทุกประเทศหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2521 รัฐบาลไทยและจีนได้เซ็นสัญญาข้อตกลงทางการค้าระหว่างกันอีกด้วย ซึ่งได้ระบุนิตของสินค้าที่ทั้งสองประเทศจะส่งเสริมให้มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน

จากการพิจารณาประวัติความเป็นมาพร้อมกับข้อมูลการค้าระหว่างไทยกับจีนตั้งแต่ พ.ศ. 2492 เป็นต้นมา มีข้อพึงสังเกตว่าในช่วงที่การค้าระหว่างไทยกับจีนได้หยุดชะงักในระหว่าง พ.ศ. 2502-2516 นั้น การค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นได้ก่อตัวขึ้น และมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วเข้ามาแทนที่ เนื่องจากรัฐบาลไทยได้นำนโยบายกีดกันทางการค้าไปผนวกกับนโยบายต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ ทำให้พ่อค้าไทยจำนวนมากที่เคยติดต่อค้าขายกับจีนต้องหันไปติดต่อค้าขายกับญี่ปุ่นแทน ซึ่งในระยะแรกสินค้าส่วนใหญ่ที่ไทยซื้อจากญี่ปุ่นเป็นสินค้าประเภทอุปโภคบริโภค ที่ใช้เทคโนโลยีแบบพื้น ๆ อันเป็นสินค้าระดับเดียวกับที่ไทยเคยซื้อจากจีนมาก่อน ดังนั้นการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ ในระดับสากลส่งผลดีในการสนับสนุนการเติบโตใหญ่ของญี่ปุ่นในตลาดโลกฉับไฉ การต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ของรัฐบาลไทยในช่วงเวลาดังกล่าวก็มีผล เป็นการสร้างเงื่อนไขที่ไทยต้องเสียเปรียบในการติดต่อทางเศรษฐกิจแก่ญี่ปุ่น ฉะนั้น เพราะเท่ากับเป็นการช่วยให้ญี่ปุ่นสามารถขยายอิทธิพลครอบงำเศรษฐกิจไทยจนกลายเป็นปัญหาเรื้อรังในปัจจุบัน

สถานการณ์ทางการค้าระหว่างไทยกับจีน

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับจีนรอบใหม่ เริ่มขึ้นทันทีที่มีการออก พ.ร.บ. ยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 53 ในปี 2518 และออก พ.ร.บ. ยกเลิก พ.ร.บ. การค้ากับประเทศที่ประกอบการค้าโดยรัฐในปี 2519 ภายหลังจากที่มีการยกเลิกกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าว การค้าระหว่างไทยกับจีนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ตารางที่ 1 แสดงว่า มูลค่าการค้ารวมได้เพิ่มจาก 735.4 ล้านบาท ในปี 2518 เป็น 33,074.5 ล้านบาท ในปี 2532 คิดเป็นอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ย 26.9 ต่อปี แต่ถ้ามองเฉพาะช่วงปี 2519-2532 อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยต่อปีเท่ากับ 16.9 ซึ่งนับว่าเป็นอัตราเพิ่มที่สูงในช่วงเวลาเดียวกันนี้ไทยเสียเปรียบดุลการค้ากับจีน โดยเฉลี่ย 1,924.3 ล้านบาทต่อปี

ตารางที่ 2 แสดงการจัดอันดับความสำคัญของประเทศคู่ค้าของไทยในปี 2532 ประเทศที่มีมูลค่าการค้ารวม (มูลค่าสินค้าออกและสินค้าเข้า) เกินกว่า 30,000 ล้านบาท มีอยู่ 9 ประเทศ สำหรับ 3 ประเทศแรกผูกขาดตำแหน่ง 3 อันดับแรกมาเป็นเวลานาน อีก 3 ประเทศรองลงมามีการสลับตำแหน่งในแต่ละปี สำหรับจีนนั้นครองตำแหน่งอันดับที่ 7 หรือ 8 สลับกันตั้งแต่ปี 2523 เป็นต้นมา หากพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา

แล้ว มูลค่าการค้ารวมระหว่างไทยกับจีนยังนับว่าต่ำ ในช่วง พ.ศ. 2526-2532 ไทยส่งสินค้าออกไปจีนโดยเฉลี่ยต่อปี เท่ากับ ร้อยละ 2.9 ของมูลค่าส่งออกรวมของไทย และนำเข้าจากจีนเฉลี่ยต่อปีเท่ากับร้อยละ 3.1 ของมูลค่าการนำเข้ารวม

อนึ่ง เมื่อเดือนมีนาคม 2521 รัฐบาลของประเทศทั้งสอง ได้จัดทำข้อตกลงทางการค้า และมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทย-จีน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลการค้าของประเทศทั้งสอง มีการขยายตัวในลักษณะที่เสมอภาคและมีความสมดุลพอสมควร โดยการกำหนด รายการสินค้าพร้อมทั้งปริมาณสินค้าที่จะซื้อ-ขายในแต่ละปี รวมทั้งการแก้ปัญหาหรือลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศทั้งสองเท่าที่ผ่านมา คณะกรรมการชุดนี้ มีการประชุมรวม 5 ครั้ง

องค์ประกอบและแนวโน้มสินค้าออกของไทยไปยังจีน

ตารางที่ 3 แสดงรายการสินค้าและมูลค่าการส่งออกของไทยไปจีนตั้งแต่ พ.ศ. 2518 ถึง 2532 มูลค่าสินค้าออกที่ส่งไปจีนในช่วงดังกล่าวมีการขยายตัวพอสมควร กล่าวคือเพิ่มจาก 391.3 ล้านบาท ในปี 2518 เป็น 13,899 ล้านบาท ในปี 2532 ยกเว้นปี 2526 (ดูตารางที่ 1) แล้ว ปีอื่นๆ นอกนั้นมีการเพิ่มมูลค่าส่งออกอย่างสม่ำเสมอ เหตุที่ปี 2526 มูลค่า

ส่งออกลดลงเพราะ จีนได้ลดการสั่งซื้อสินค้าสำคัญหลายรายการ สืบเนื่องจากการชะลอการพัฒนาเศรษฐกิจตามนโยบายที่ทันสมัย

ในระยะ 6-7 ปีแรก คณะกรรมการร่วมการค้าไทย-จีน ได้ตกลงสนับสนุน สินค้าส่งออกของไทยรวม 10 รายการ ได้แก่ ข้าวโพด ข้าวขาว 25 % น้ำตาลดิบ แป้งมันสำปะหลัง ถั่วเขียว ยางพารา ปอ ไบยาสูบ เส้นใยประดิษฐ์ และยาสมุนไพรมะขาม โดยมีการกำหนดเป้าหมายปริมาณการซื้อขายในแต่ละปี ปรากฏว่าการส่งออกสำหรับสินค้าเหล่านี้ รวมกันมีสัดส่วนค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับมูลค่าส่งออกรวม กล่าวคือคิดเป็นร้อยละ 70 ขึ้นไป ในจำนวนสินค้า 10 รายการดังกล่าวมีสินค้า 2 รายการที่มีการสั่งซื้อต่ำกว่าเป้าหมายมาก ได้แก่ แป้งมันสำปะหลัง และยาสมุนไพรมะขาม ไม่มีการสั่งซื้อเลย ดังนั้นในการประชุมกำหนดรายการสินค้า และเป้าหมายปริมาณการค้ารวมในปีต่อๆ มาจึงมีการปรับปรุง ให้สอดคล้องกับการซื้อขายจริงอยู่เรื่อย ๆ

ในการพิจารณาองค์ประกอบและแนวโน้มสินค้าออกของไทยไปยังจีน อาจแบ่งสินค้าเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มสินค้าที่อยู่ในพิธีสารทางการค้า และมีปริมาณการซื้อขาย บรรลุตามเป้าหมาย สินค้าดังกล่าวได้แก่ ข้าว น้ำตาลดิบ ยางพารา และไบยาสูบ ในแง่การส่งเสริมการขยายตัวทางการค้า อาจศึกษารายละเอียด ในด้านต่าง ๆ

ของสินค้าเป็นรายชนิด แต่ในที่นี้เป็นการพิจารณาโดยสังเขปเกี่ยวกับส่วนแบ่งตลาด การเปลี่ยนแปลงในส่วนแบ่งตลาดและสาเหตุ ตารางที่ 5 แสดงส่วนแบ่งตลาด สินค้าบางรายการที่จีนนำเข้าจากไทยในปี 2527

ข้าว ในปี 2527 จีนนำเข้าข้าวพิษ (ซึ่งมีข้าวเป็นส่วนสำคัญ) มูลค่า 39,479 ล้านบาท การสั่งซื้อข้าวขึ้นอยู่กับภาวะการผลิตภายในจีน ซึ่งขึ้นอยู่กับภาวะธรรมชาติ นอกจากนี้ในปัจจุบันการเพาะปลูกบางส่วนจีนปล่อยเสรีเกษตรกรลดพื้นที่ปลูกข้าว และเพิ่มพื้นที่ปลูกพืชอื่นที่ทำรายได้มากกว่า ผลผลิตข้าวจึงเพิ่มขึ้น ในอัตราต่ำ จีนต้องซื้อข้าวจากต่างประเทศต่อไป ส่วนแบ่งตลาดข้าวไทยในจีนยังมีสัดส่วนต่ำมาก ในปี 2527 มีเพียงร้อยละ 1.9 เท่านั้น

น้ำตาลดิบ จีนซื้อน้ำตาลดิบจากไทยต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2519 เป็นต้นมา โดยเฉลี่ยน้ำตาลดิบเป็นสินค้าที่มีมูลค่าส่งออกสูงสุดในบรรดาสินค้าที่จีนซื้อจากไทย มูลค่าการซื้อขึ้นลงไม่สม่ำเสมอ สืบเนื่องจากในบางปี ไทยไม่มีสินค้าเพียงพอที่จะขายให้

ยางพารา จีนผลิตยางพาราได้ไม่เพียงพอ กับความต้องการภายในประเทศต้องนำเข้าอีกปีละหลายแสนตัน ในปี 2527 จีนกู้เงินจากธนาคารโลกเพื่อพัฒนาการปลูกยางพารา หากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ยางพาราเป็นวัตถุดิบไม่ชะงักงัน ปริมาณการซื้อยางจะเพิ่มต่อไปอีกระยะหนึ่ง

ไวยาสูบ จากตารางที่ 5 ส่วนแบ่งตลาดของไวยาสูบจากไทยในจีนเท่ากับร้อยละ 11.1 รองจากสหรัฐอเมริกา และฮ่องกง การซื้อไวยาสูบจากไทยไม่ค่อยสม่ำเสมอ ในปี 2526 ไม่มีการสั่งซื้อ ส่วนในปี 2532 มีการสั่งซื้อเพียงเล็กน้อย

2. กลุ่มสินค้าที่อยู่ในพิธีสารทางการค้า แต่มีปริมาณการซื้อขายต่ำกว่าเป้าหมาย ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเขียว เส้นใยประดิษฐ์ ปอ และสมุนไพร

ข้าวโพด ข้าวโพดเป็นพืชส่งออกที่ประสบชะตากรรมอย่างหนักหน่วง มีการส่งเสริมปลูกข้าวโพด โดยพึงพาดตลาดต่างประเทศเพียง 1-2 แห่ง คือ ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ ในช่วงที่ญี่ปุ่นยุติการซื้อข้าวโพดจากไทย เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดประสบปัญหาอย่างหนัก ต่อมาจึงเป็นตลาดใหม่รองรับข้าวโพดจากไทย แต่ไม่นานไทยก็ต้องเสียตลาดนี้ไปอีก ปัญหาด้านคุณภาพ (สารอัลฟาทอกซิน) เป็นปัญหาสำคัญของข้าวโพดไทย ปัจจุบันจีนได้เปลี่ยนจากผู้ซื้อมาเป็นคู่แข่งสำคัญในตลาดข้าวโพดต่างประเทศ แต่ในพิธีสารการค้าของคณะกรรมการร่วมความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทย-จีน ยังคงบรรจุข้าวโพด และกำหนดเป้าหมายปริมาณไว้ในรายการสินค้า ดังเช่น ในปี 2533 กำหนดเป้าหมาย ปริมาณซื้อขายไว้ 1-1.5 แสนตัน

ถั่วเขียว ตารางที่ 3 แสดงแนวโน้มการส่งเข้าจากไทยที่ลดลง ตั้งแต่ปี 2528 เป็นต้นมา กล่าวคือ ลดจาก 535 ล้านบาท ในปี 2525 เหลือเพียง 26.5 ล้านบาท ในปี 2532 พิธีสารการค้าในปี 2533 ได้ตัดรายการ ถั่วโพด

เส้นใยประดิษฐ์ ในปี 2527 ส่วนแบ่งของไทยในตลาดจีน มีเพียงร้อยละ 0.6 แต่ในปี 2532 จีนหันมาซื้อจากไทยเพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 697.9 ล้านบาท

3. กลุ่มสินค้าที่ไม่อยู่ในพิธีสารการค้า แต่มีช่องทางที่จะขยายตัวได้มาก ได้แก่ ผักและผลไม้ สิ่งทอและผ้า พลาสติกในสภาพวัตถุดิบ กาว แปะ ชาก โกโก้และเครื่องดื่ม เสื้อผ้าสำเร็จรูป อาหารสัตว์ ผลิตภัณฑ์ไม้อัด น้ำมันพืช ฯลฯ มีสินค้าอยู่มากมายที่ไทยสามารถบุกเบิกตลาดใหม่ในจีน

องค์ประกอบและแนวโน้มสินค้าเข้าจากจีน

ตารางที่ 4 แสดงมูลค่าและชนิดของสินค้าที่ไทยซื้อจากจีน ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 - 2532 พิธีสารการค้าในปี 2521 กำหนดสินค้าที่ประเทศทั้งสองจะสนับสนุนการส่งเข้าจากจีน คือ น้ำมันเชื้อเพลิง และน้ำมันหล่อลื่น เคมีและผลิตภัณฑ์เคมี เครื่องจักร โรงงานสำเร็จรูป เครื่องมือและเครื่องวัดทุกชนิด ผลิตภัณฑ์เหล็กและโลหะอื่น เครื่องจักรกลการเกษตร เครื่องเขียน และวัสดุก่อสร้าง สินค้าเหล่านี้เฉลี่ยต่อปีเท่ากับร้อยละ 80-85 ของสินค้าเข้าจากจีน

พิจารณาจากตารางที่ 5 จะเห็นว่าสินค้าที่มีมูลค่าการซื้อ มาก่อนปี 2525 คือ น้ำมัน เชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น ต่อมาการนำเข้าเชื้อเพลิง โดยรวมได้ลดลง เพราะมีการค้นพบแหล่งก๊าซธรรมชาติในไทย ในระยะ 3-4 ปีที่ผ่านมาสินค้าที่มีการนำเข้าจากจีนที่สำคัญ ได้แก่ สัตว์และพืช เคมีภัณฑ์ เส้นใยต่าง ๆ และด้าย ผ้าผืน เหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก และเหล็กกล้า เครื่องจักรต่าง ๆ เครื่องใช้ภายในครัวเรือน

โครงสร้างสินค้าเข้าและสินค้าออก

ทางด้านโครงสร้างสินค้าออกที่ไทยส่งไปขายให้จีน ในช่วงปี 2523-2525 สินค้าออกที่ส่งไปจีนประกอบด้วยสินค้าเกษตรกรรมเฉลี่ยร้อยละ 57.5 สัดส่วนดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 70.9 ในปี 2532 (ดูตารางที่ 6) ขณะที่สินค้าอุตสาหกรรมมีสัดส่วนลดลง จากร้อยละ 46 ในปี 2523 เป็นร้อยละ 26.9 ในปี 2532

สำหรับโครงสร้างสินค้าเข้า ในปี 2523 เชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น เป็นสินค้านำเข้าจากจีนที่มีสัดส่วนมูลค่าสูงสุด แต่ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 5.9 ในปี 2532 สินค้าที่ทวีความสำคัญมากขึ้นคือ วัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป ซึ่งได้แก่เคมีภัณฑ์ เส้นใยต่าง ๆ และด้าย ผ้าผืน เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์เหล็ก ใน

ปี 2532 สินค้าเหล่านี้คิดเป็นร้อยละ 67.9 ของสินค้าเข้าจากจีน สินค้าเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นการกระจาย การสั่งซื้อจากไต้หวัน และอินโดนีเซีย รวมทั้งประเทศอื่น ๆ ยกเว้นญี่ปุ่น

สรุปปัญหาและข้อพึงสังเกตบางประการ

จากการพิจารณาสภาวะการค้าระหว่างไทยกับจีน อาจสรุปปัญหาและข้อสังเกตต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. จากการพิจารณาโครงสร้างการผลิตของไทยและจีน พบว่าประเทศทั้งสองมีส่วนที่คล้ายกัน คือ ต่างก็พึ่งพาสาขาการเกษตรในสัดส่วนค่อนข้างสูง ทั้งในด้านปัจจัยการผลิตและการยังชีพของประชากร ทั้งสองประเทศต่างก็กำลังเร่งรัดพัฒนาสาขาอุตสาหกรรม ส่วนที่ต่างกันคือ การผลิตของจีนมีขนาดใหญ่โต และในด้านอุตสาหกรรมมีการผลิตสินค้าหลากหลายและใช้เทคโนโลยีทุกระดับ ทั้งสองประเทศต่างก็เน้นการผลิตเพื่อส่งออก อย่างไรก็ตามการผลิตเพื่อส่งออกนั้นปัจจัยชี้ขาดอยู่ที่เทคโนโลยี และความชำนาญของหน่วยผลิต หากการพัฒนาเทคโนโลยีของจีนมีความต่อเนื่องและราบรื่น จะส่งผลกระทบต่อสัมพันธภาพทางการค้าระหว่างไทยกับจีนหรือไม่ และจะทำให้ไทยตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบอย่างรุนแรงแบบเดียวกับที่ไทยกำลังเผชิญอยู่ในกรณีการค้ากับญี่ปุ่นหรือไม่ เป็นเรื่องที่คาดการณ์ได้ยาก

2. จากข้อมูลการค้าที่ดำเนินมา 15 ปี ปรากฏว่าโครงสร้างการค้าไทยมีลักษณะพื้นฐานที่เสียเปรียบจีน กล่าวคือสินค้าหลักที่ไทยขายให้จีน เป็นสินค้าเกษตร ซึ่งขึ้นอยู่กับภาวะการผลิตภายในประเทศคู่ค้า บางปีฝ่ายจีนสามารถผลิตได้เพียงพอที่จะซื้อจากต่างประเทศน้อยลง บางปีผลผลิตของทั้ง 2 ฝ่ายต่างก็ต่ำลง จีนต้องการซื้อมากแต่ไทยไม่มีผลผลิตเพียงพอที่จะขาย การซื้อ-ขายสินค้าเกษตรบางชนิดจึงมีความผันผวนมาก ยิ่งกว่านั้นสินค้าออกที่เป็นสินค้าหลักของไทย คือ ข้าวโพด ถั่วเขียวและน้ำตาล ปัจจุบันถั่วสามารถผลิตได้เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศและเหลือส่งออกสินค้าอีก 2-3 ชนิด คือ ข้าว ยางพารา เส้นใยบางชนิดในอนาคตอันใกล้จีนก็คงจะผลิตได้เพียงพอเช่นกัน สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมเบาบางชนิดที่ไทยสามารถส่งออกได้ จีนก็มีแผนเร่งรัดการผลิตเช่นกัน จึงมีแนวโน้มว่านอกจากไทยจะขายสินค้าเหล่านี้ให้จีนไม่ได้แล้ว จีนยังจะเป็นคู่แข่งของไทยในตลาดต่างประเทศ ดังนั้น ปัญหาการค้าในอนาคตจะเกิดกับฝ่ายไทยยิ่งกว่าฝ่ายจีน นั้นย่อมหมายความว่านักธุรกิจไทยจะต้องใช้ความพยายามในการเอาชนะอุปสรรคทางการค้ามากกว่าผู้ประกอบการฝ่ายจีน

3. ฝ่ายจีนยืนยันว่านโยบายการค้าของจีนยึดหลักความเสมอภาค ความเป็นธรรม

และเกิดประโยชน์ซึ่งกันและกัน ซึ่งแตกต่างจากนโยบายก่อน พ.ศ. 2519 คือหลักผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน การขาดดุลในดุลการค้ากับจีนจึงใช้เป็นข้ออ้างไม่ได้ที่จะให้จีนรับซื้อผลผลิตที่สร้างปัญหาแก่รัฐบาลไทย เหตุที่จีนต้องละทิ้งหลักการนี้เพราะนโยบายเร่งรัดพัฒนาอุตสาหกรรมทำให้จีนขาดดุลในดุลการค้าและดุลการชำระเงินอย่างมหาศาล อย่างไรก็ตามเท่าที่ผ่านมาจีนยังแสดงความใจกว้างที่จะร่วมมือในการแก้ไขการเกินดุลในดุลการค้ากับไทย ยกตัวอย่างเมื่อ 5-6 ปีก่อน เจ้าหน้าที่ฝ่ายจีนเคยกล่าวว่า “ปัญหาการค้าระหว่างไทย-จีน ประการหนึ่งคือ ไม่รู้ว่าไทยมีสินค้าอะไร ซึ่งเป็นที่ต้องการของประเทศจีน สินค้าที่มีคุณภาพและราคาพอแข่งขันกับชาติอื่นได้” (ภูวดล ทรงประเสริฐ บรรณาธิการคู่มือทางการลงทุนร่วมระหว่างไทยกับจีน สถาบันเอเชีย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528 หน้า 63) นี่แสดงว่าในเวลานั้นผู้ประกอบการไทยยังให้ความสำคัญการบุกเบิกตลาดในจีนน้อยมาก

4. ปัจจุบันความสนใจของนักธุรกิจไทยในการบุกเบิกตลาดในจีนมีแนวโน้มเป็นอย่างไร หากพิจารณาจากภาวะดุลการค้า (ตารางที่ 1) คำตอบก็คือ ความสนใจของนักธุรกิจไทยยังไม่เป็นที่น่าพอใจ การบุกเบิกเข้าสู่ตลาดจีนน่าจะอยู่ในวิสัยของนักธุรกิจฝ่ายไทยที่จะทำได้ ทำที่ของฝ่ายจีนที่ปฏิบัติต่อไทยค่อนข้างเป็นมิตร ทั้ง

สองฝ่ายต่างมองเห็นว่าชนิดของสินค้าที่ทั้งสองฝ่ายซื้อขายแลกเปลี่ยนยังค่อนข้างจำกัด สามารถขยายขอบเขตการค้าออกไปได้อีก การที่นักธุรกิจไทยยังมีความสนใจในการค้าขายกับจีนไม่มากนัก สาเหตุหนึ่งอาจมาจากความสงสัยคลางแคลงใจในท่าทีของรัฐบาลไทย เพราะในอดีตรัฐบาลไทย (โดยเฉพาะรัฐบาลที่มาจากการทหาร) เคยสร้างความยุ่งยากให้แก่นักธุรกิจไทยที่ติดต่อค้าขายกับจีน แต่เมื่อรัฐบาลได้เปลี่ยนทัศนคติไปจากเดิมแล้ว รัฐบาลไทยควรเน้นการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการสนับสนุนสัมพันธ์ไมตรีทางเศรษฐกิจระหว่างไทย-จีน ให้เป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้น เพื่อคลายความสงสัยข้องใจของนักธุรกิจไทยจำนวนหนึ่ง

5. การค้าระหว่างไทยกับจีนในระยะต่อไป ฝ่ายไทยน่าจะนำกลยุทธ์ในเชิงรุกมาใช้ และตัดสินใจเข้าสู่ตลาดจีนแต่เนิ่น ๆ จีนเป็นประเทศที่มีนโยบายเปิดกว้างทางเศรษฐกิจ ประเทศที่เข้าสู่ตลาดจีนก่อน ย่อมมีโอกาสมากกว่าในการติดต่อแหล่งธุรกิจสำคัญของจีน นอกจากนี้ สิ่งที่ไทยขาดมากและควรคำนึงถึงคือ ปัจจุบันเป็นยุคสมัยแห่งข่าวสารข้อมูล จีนเป็นประเทศใหญ่การติดต่อกับจีนควรศึกษาข้อมูลให้พร้อมก่อน แม้จะมีหน่วยราชการทำหน้าที่รวบรวมและป้อนข่าวสาร แต่ยังห่างไกลจากความพอเพียง สมาคมการค้าต่าง ๆ รวมทั้งสมาคมส่งเสริมการลงทุนและการค้าไทย-จีน

ควรร่วมมือจัดตั้งระบบเครือข่ายหรือฐานข้อมูลที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ในการแสวงหาช่องทางการค้า และการตัดสินใจประกอบการ ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ แหล่งทรัพยากร แรงงาน กฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งมีอยู่มากมายหลายสิบฉบับ ช่องทางตลาดในระดับต่าง ๆ รูปแบบต่าง ๆ ของการลงทุนในจีน สิทธิพิเศษ การจัดองค์กร และสังกัดของบริษัทธุรกิจประเภทต่าง ๆ ระเบียบปฏิบัติด้านการค้าและธุรกิจ อุปนิสัยในการใช้จ่าย รสนิยมในการอุปโภคบริโภค สภาพการผลิตสินค้าบางชนิดในจีน ฯลฯ มีการส่งนักวิจัยไปศึกษาเจาะลึกข้อมูลเฉพาะเรื่องเป็นระยะ ๆ มีการสัมมนาแลกเปลี่ยนข้อมูลในระดับหน่วยธุรกิจที่สนใจ ตลอดจนร่วมกันรับภาระค่าใช้จ่ายการโฆษณาสินค้าไทยและประเทศไทยในสื่อมวลชนต่าง ๆ ที่จีนเปิดกว้างให้นักธุรกิจไทยควรมีการผนึกกำลังเพื่อแข่งขันกับประเทศอื่นที่ทำธุรกิจกับจีน นอกจากนี้ควรมีหน่วยธุรกิจเอกชนที่ให้บริการด้านข้อมูลและคำปรึกษาเฉพาะด้านเกี่ยวกับการค้าและการประกอบธุรกิจร่วมกับฝ่ายจีน

อนึ่ง ปัจจุบันแม้ว่าจะมีนักธุรกิจไทยจำนวนมากเดินทางไปติดต่อค้าขายในจีน แต่เป็นรายย่อย และเป็นรายบุคคล การติดต่อเป็นแบบชั่วคราวชั่วคราว ไม่มีลักษณะเป็นหน่วยธุรกิจ รูปแบบการค้าจึงยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร

6. เนื่องจากจีนเพิ่งเปิดกว้างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ในระยะเวลาอันสั้น และมีความจำเป็นในการใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศในการซื้อเทคโนโลยีจากต่างประเทศ จึงขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ สำหรับการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้า จีนได้เสนอรูปแบบการค้ามากมายหลายแบบที่พลิกแพลงนอกเหนือจากการซื้อขายสินค้าโดยตรง อาทิ การแบบทดแทนโดยฝ่ายหนึ่งบ่อนอุปกรณ์และเทคโนโลยี รวมทั้งระบบการจัดการ อีกฝ่าย (จีน) ส่งมอบผลผลิต จำนวนหนึ่งตามที่ตกลงเป็นค่าตอบแทน หรือการค้าแบบแลกเปลี่ยนสินค้า ฯลฯ รูปแบบการติดต่อทางเศรษฐกิจเหล่านี้น่าจะใช้เป็นส่วนเสริมการค้าแบบปกติ ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ

7. ในด้านการลงทุนในจีน กล่าวเฉพาะในระยะสั้น นับแต่เกิดเหตุการณ์รุนแรงในจีนเมื่อต้นเดือนมิถุนายน 2532 เป็นต้นมา การลงทุนของประเทศพัฒนาแล้วในจีนตกอยู่ในภาวะชะงักงัน ประเทศเล็กซึ่งเดิมอาจไม่ค่อย

อยู่ในสายตาของเจ้าหน้าที่ฝ่ายจีน บัดนี้ จีนคงจะต้องลดระดับสายตา ลงมามองประเทศเล็กมากขึ้น นับเป็นช่องทางที่นักลงทุนและพ่อค้าไทยจะได้รับแรงจูงใจจาดัดต่อกับจีนให้มากขึ้น การลงทุนในจีนนั้น ผู้ลงทุนควรมองผลประโยชน์ในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น เพราะจีนได้เรียนรู้บทเรียนการรับทุนต่างประเทศ จากประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ โดยเฉพาะผลด้านลบ ดังนั้น จึงมีการกำหนดนโยบายและวางหลักเกณฑ์ เงื่อนไขต่าง ๆ ก่อนขำงรัดกุมเข้มงวด การปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์ ทำความเข้าใจกับกฎระเบียบของจีนให้ถูกต้อง และปฏิบัติตามขั้นตอน สร้างความเชื่อถือ มีความอดทนใจเย็น มีความละเอียดในการจัดทำสัญญาให้รัดกุมและชัดเจน รักษาพันธะตามสัญญา การดำเนินธุรกิจโดยสร้างความเชื่อถือและอย่างมีเกียรติภูมิ เป็นที่ยอมรับของฝ่ายจีนทั้งในระดับหน่วยธุรกิจ และทางการของจีน ย่อมจะทำให้ภาครัฐกิจไทยเป็นที่ต้อนรับของฝ่ายจีนตลอดไป

ตารางที่ 1 มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. 2518 – 2532

(หน่วยล้านบาท)

ปี	สินค้าออก ของไทย	สินค้าเข้า ของไทย	การค้ารวม	ดุลการค้า
2518	391.3	343.9	735.4	47.4
2519	1,265.9	1,462.5	2,728.4	-196.5
2520	2,081.6	1,370.6	3,452.2	711.0
2521	1,497.6	1,703.7	3,201.3	-206.1
2522	1,571.9	4,939.5	6,511.4	-3,367.6
2523	2,530.7	8,535.1	11,065.8	-6,004.4
2524	4,063.8	6,983.0	11,046.8	-2,919.1
2525	7,053.0	5,374.5	12,427.5	1,678.5
2526	2,467.5	6,099.2	8,566.7	-1,631.7
2527	4,295.1	7,448.8	11,743.9	-3,153.7
2528	7,367.2	6,073.2	13,440.4	1,294.0
2529	7,252.8	6,917.1	14,169.9	335.7
2530	9,974.7	12,967.9	22,942.6	-2,993.2
2531	12,008.3	17,191.3	29,199.6	-5,183.0
2532	13,899.0	19,175.5	33,074.5	-5,276.5

ดุลการค้าระหว่าง พ.ศ. 2518-2532 ขาดดุลโดยเฉลี่ยปีละ -1,924.3

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 2 การจัดอันดับประเทศคู่ค้าสำคัญของไทย พ.ศ. 2532

(หน่วย : พันล้านบาท)

	การค้ารวม		สินค้าออก		สินค้าเข้า		ดุลการค้า
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า
ญี่ปุ่น	287.0	24.5	87.9	17.0	199.1	30.3	-111.2
สหรัฐอเมริกา	185.1	15.8	111.6	21.6	73.5	11.2	38.1
สิงคโปร์	83.9	7.2	36.8	7.1	47.1	7.2	-10.3
เยอรมันตะวันตก	54.6	4.9	21.0	4.1	33.6	5.1	-12.6
ไต้หวัน	40.8	3.5	8.1	1.6	32.7	5.0	-23.6
สหราชอาณาจักร	35.9	3.1	19.1	3.7	16.8	2.6	2.3
จีน	33.0	2.8	13.9	2.7	19.1	2.9	-5.2
มาเลเซีย	31.8	2.7	15.1	2.9	16.7	2.5	-1.6
เนเธอร์แลนด์	30.7	2.6	25.1	4.9	5.6	8.5	19.5
ฮ่องกง	29.1	2.5	20.4	4.0	8.7	1.3	11.7
อื่น ๆ	360.2	30.7	156.7	30.4	203.5	31.0	-46.8
รวม	1,172.1	100	515.7	100	656.4	100	-140.7

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานเศรษฐกิจรายเดือน มกราคม 2533, หน้า 42-43.

หมายเหตุ : ข้อมูลเบื้องต้น

ตารางที่ 3 มูลค่าสินค้าออกของไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. 2518-2532

(หน่วย : ล้านบาท)

	2518	2522	2525	2528	2529	2530	2531	2532
1. ข้าวโพด	—	81.0	274.5	228.4	1,442.1	182.6	—	—
2. ข้าว	165.1	430.3	1,887.4	371.9	1,140.5	1,066.6	2,348.0	5,130.4
3. น้ำตาลดิบ	—	239.9	3,048.9	3,032.9	992.4	3,505.1	3,826.4	2,220.6
4. ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	—	—	48.9	32.9	17.0	54.4	5.1	207.6
5. ถั่วเขียว	—	173.7	535.3	431.3	306.9	211.3	27.0	26.5
6. ยางพารา	218.4	377.2	518.7	1,165.2	1,406.2	3,188.1	3,561.1	4,199.8
7. ใบยาสูบ	—	—	427.9	163.9	112.3	138.8	175.9	31.9
8. เส้นใยประดิษฐ์	—	73.6	—	73.3	20.3	5.9	80.0	697.9
9. เส้นด้ายทำจากเส้นใยประดิษฐ์	—	—	111.1	572.0	389.7	141.7	158.9	14.0
10. หนังโค หนังกระบือ	—	—	18.1	—	13.7	—	49.0	44.8
11. นุ่น	—	—	—	42.9	30.0	28.9	105.5	26.4
12. มะม่วงหิมพานต์	—	1.2	—	6.3	15.2	61.1	39.8	10.3
13. สมุนไพร	—	—	n.a	1.4	—	—	7.5	1.1
14. กาแฟดิบ	—	—	—	106.8	338.6	32.9	14.3	172.8
15. ไม้อัด	—	—	—	—	3.6	487.2	225.2	13.3
16. เคมีภัณฑ์	—	—	—	0.4	7.0	26.1	28.2	23.7
17. ผลิตภัณฑ์พลาสติก	—	—	—	161.2	179.6	219.7	218.9	87.2
18. อื่น ๆ	7.9	195.0	200.3	976.4	837.7	624.3	1,137.5	990.7
รวม	391.4	1,571.9	7,053.0	7,367.2	7,252.8	10,074.7	12,008.3	13,899.0

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 4 มูลค่าสินค้าเข้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. 2518-2532

(หน่วย : ล้านบาท)

	2518	2522	2525	2528	2529	2530	2531	2532
1. น้ำมันดิบ	—	1,879.8	548.4	—	—	—	—	—
2. น้ำมันดีเซล	116.7	1,227.8	1,033.3	1,683.5	243.5	83.2	—	262.8
3. น้ำมันอื่น ๆ	—	37.9	n.a	368.9	410.1	402.1	445.7	412.5
4. ถ่านหิน	—	n.a	89.0	44.1	88.6	58.1	194.7	366.1
5. ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช	—	—	—	28.4	78.8	113.3	78.6	132.1
6. สัตว์และพืช	n.a	n.a	n.a	790.9	1,533.2	2,858.3	4,048.0	2,946.6
7. เคมีภัณฑ์	—	52.4	32.9	556.1	873.2	1,093.1	1,333.8	1,546.6
8. เบือกกระดาษและกระดาษ	6.4	60.3	n.a	56.1	115.6	279.8	106.5	121.1
9. เส้นใยต่าง ๆ และด้าย	—	20.0	155.6	820.0	1,366.9	3,019.4	2,362.4	2,928.3
10. ผ้าเส้น	n.a	n.a	58.0	262.8	713.8	1,418.9	1,553.4	1,690.3
11. เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์	—	94.4	87.7	180.1	160.1	620.9	2,002.9	3,051.9
12. สินแร่โลหะ	n.a	n.a	n.a	56.9	23.9	510.0	1,467.3	639.6
13. เครื่องจักรต่าง ๆ	56.9	97.1	n.a	415.4	430.1	1,122.2	1,047.8	1,950.9
14. เครื่องใช้—เครื่องไฟฟ้าในบ้าน	n.a	n.a	n.a	122.4	179.0	320.6	497.2	716.9
15. สมุนไพร-เภสัชกรรม	—	110.7	124.6	127.0	127.8	193.8	20.4	273.3
16. ซากาแฟ เครื่องเทศ	—	37.1	—	88.4	100.7	119.8	78.8	98.2
17. อื่น ๆ	163.9	n.a	n.a	472.5	471.7	879.9	1,953.8	2,038.3
รวม	343.9	4,939.5	5,375.0	6,073.2	6,917.1	12,967.9	17,191.3	19,175.5

ที่มา : ข้อมูลเบื้องต้นจากกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 5 สินค้าสำคัญที่สาธารณรัฐประชาชนจีนนำเข้าจากไทยปี 2527

สินค้า	มูลค่านำเข้าทั้งสิ้น	ประเทศผู้ส่งเข้าที่สำคัญ	มูลค่า (ล้านบาท)	ส่วนแบ่งตลาด (%)
น้ำตาลและน้ำผึ้ง	5,694	คิวบา	2,957	51.9
		ออสเตรเลีย	1,545	27.1
		ไทย	779	13.7
		ฟิลิปปินส์	219	3.8
น้ำยางธรรมชาติ	6,964	มาเลเซีย	2,409	34.6
		สิงคโปร์	1,057	15.2
		ไทย	836	12.0
		ญี่ปุ่น	719	10.3
ผักและผลไม้	760	ไทย	389	51.2
		ฟิลิปปินส์	39	5.2
		ฮ่องกง	35	4.6
		อินโดนีเซีย	29	3.8
สิ่งทอ ด้ายและผ้า	21,393	ญี่ปุ่น	5,501	25.7
		ฮ่องกง	3,848	18.0
		สหรัฐอเมริกา	1,275	6.0
		ไทย	144	0.7
ัญพืช	39,479	สหรัฐอเมริกา	16,994	43.1
		แคนาดา	11,648	29.5
		ออสเตรเลีย	9,189	23.3
		ไทย	736	1.9
สินแร่โลหะที่มีได้ ระบุไว้ในที่อื่น	4,982	เกาหลีใต้	1,556	31.2
		ญี่ปุ่น	976	19.6
		ฮ่องกง	654	13.1
		ไทย	138	2.8

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สินค้า	มูลค่านำเข้าทั้งสิ้น	ประเทศผู้ส่งเข้าที่สำคัญ	มูลค่า (ล้านบาท)	ส่วนแบ่งตลาด (%)
หนังตกแต่งแล้ว และขนสัตว์	1,242	สหรัฐอเมริกา	517	41.6
		อาร์เจนตินา	107	8.6
		ออสเตรเลีย	102	8.2
		ไทย	89	7.2
โลหะที่มีไขเหล็ก	25,025	แคนาดา	3,167	12.7
		ออสเตรเลีย	2,593	10.4
		ชิลี	2,124	8.5
		ไทย		
พลาสติกในสภาพ วัตถุดิบ	25,595	ญี่ปุ่น	5,989	23.4
		สหรัฐอเมริกา	5,814	22.7
		เยอรมันตะวันตก	2,765	10.8
		ไทย	159	0.6
ยางและผลิตภัณฑ์	2,454	สหรัฐอเมริกา	764	31.1
		ฮ่องกง	472	19.3
		ไทย	272	11.1
		บราซิล	247	10.1
กาแฟ ชา โกโก้และ เครื่องเทศ	1,055	ไทย	153	14.5
		อินโดนีเซีย	124	11.8
		บราซิล	82	7.8
		ญี่ปุ่น	52	4.9
เส้นใยและเศษของ สิ่งทอ	15,246	ญี่ปุ่น	2,586	17.0
		อิตาลี	1,808	11.9
		นิวซีแลนด์	1,514	9.9
		ไทย	88	0.6

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สินค้า	มูลค่านำเข้าทั้งสิ้น	ประเทศผู้ส่งเข้าที่สำคัญ	มูลค่า (ล้านบาท)	ส่วนแบ่งตลาด (%)
เหล็กและเหล็กกล้า	96,645	ญี่ปุ่น	61,168	63.3
		เยอรมันตะวันตก	7,514	7.8
		บราซิล	5,236	5.4
		ไทย	49	0.1
วัตถุดิบจากพืชและสัตว์	1,725	อินโดนีเซีย	880	51.1
		สหรัฐอเมริกา	139	8.1
		เกาหลี	89	5.2
		ไทย	82	4.8
เศษแร่โลหะ	7,036	ออสเตรเลีย	3,125	44.4
		เกาหลี	540	7.7
		บราซิล	519	7.4

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์, การค้าระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. 2524-2528, (เอกสารอัดสำเนา)

ตารางที่ 6 โครงสร้างสินค้าออกและสินค้าเข้า ระหว่างไทยกับจีน พ.ศ. 2518-2532

(หน่วย : พันล้านบาท)

	2523		2525		2530		2532	
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ
สินค้าออก								
เกษตรกรรม	2,531	100	7,053	100	9,975	100	13,899	100
อุตสาหกรรม	1,331	52.6	3,789	53.7	4,980	49.9	9,862	70.9
อุตสาหกรรมอื่น ๆ	1,165	46.0	3,218	45.6	4,896	49.1	3,741	26.9
	34	1.3	47	0.6	99	1.0	296	2.2
สินค้าเข้า								
สินค้าเชื้อเพลิง	8,535	100	5,375	100	12,968	100	19,175	100
สินค้าทุน	4,934	57.8	1,973	36.7	648	5.0	1,126	5.9
วัตถุดิบ	912	10.7	730	13.6	1,562	12.0	2,983	15.6
และกึ่งสำเร็จรูป	1,386	16.2	1,783	33.2	9,621	74.2	13,020	67.9
อุปโภคบริโภค	1,166	13.7	723	13.4	1,018	7.8	1,688	8.8
อื่น ๆ	138	1.6	168	3.1	109	0.8	358	1.0

ตารางที่ 7 มูลค่าสินค้าออกและสินค้าเข้าของสาธารณรัฐประชาชนจีน
จำแนกตามหมวดสินค้า พ.ศ. 2530-2531

(หน่วย : 10,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา)

	2530		2531	
	สินค้าออก	สินค้าเข้า	สินค้าออก	สินค้าเข้า
Total Value	3,943,704	4,321,562	4,754,034	5,525,073
S0 Food and live animals chiefly for food	478,065	244,334	589,054	347,590
D00 Live animals chiefly for food	34,744	1,254	38,611	1,652
D01 Meat and meat preparations	52,042	1,806	58,496	2,824
D02 Dairy products and birds eggs	7,026	4,885	6,987	7,013
D03 Fish, crustaceans and mollusca, and preparations thereof	72,101	5,850	96,853	9,198
D04 Cereals and cereal preparations	57,903	168,760	68,170	185,479
D05 Vegetables and fruit	128,957	5,472	161,739	7,509
D06 Sugar, sugar preparations and honey	15,584	29,944	11,089	86,606
D07 Coffee, tea, cocoa, spices, and manufactures thereof	48,828	7,841	52,432	10,561
D08 Feeding stuff for animals (not including unmilled cereals)	54,194	13,471	86,267	32,439
D09 Miscellaneous edible products and preparations	6,687	5,050	8,409	4,308
S1 Beverages and tobacco	17,473	26,313	23,551	34,590
D11 Beverages	11,627	2,721	14,256	4,033
D12 Tobacco and tobacco manufactures	5,846	23,592	9,295	30,557

ตารางที่ 7 (ต่อ)

	2530		2531	
	สินค้าออก	สินค้าเข้า	สินค้าออก	สินค้าเข้า
S2 Crude materials, inedible, except fuels	365,039	332,036	425,727	508,975
D21 Hides, skins and furskins, raw	13,684	6,801	17,641	7,048
D22 Oil seeds and oleaginous fruit	67,371	6,156	68,353	3,778
D23 Crude rubber (including synthetic and reclaimed)	267	39,181	752	58,957
D24 Cork and wood	3,569	58,201	10,557	115,543
D25 Pulp and waste paper	148	40,364	450	58,063
D26 Textile fibres (other than wool tops) and their wastes	150,832	113,078	167,201	194,567
D27 Crude fertilizers and crude minerals (excluding coal, petroleum and precious stones)	36,135	2,819	44,570	3,362
D28 Metalliferous ores and metal scrap	28,530	52,522	43,761	53,236
D29 Other crude animal and vegetable materials, n.e.s.	64,502	12,914	72,440	14,421
S3 Mineral fuels, lubricants and related materials	454,384	53,907	397,203	78,688
D32 Coal, coke and briquettes	53,565	7,012	59,379	6,230
D33 Petroleum, petroleum products and related materials	400,265	39,709	337,232	63,790
D34 Gas, natural and manufactured	260	385	251	678
D35 Electric current	292	6,801	341	7,990

ตารางที่ 7 (ต่อ)

	2530		2531	
	สินค้าออก	สินค้าเข้า	สินค้าออก	สินค้าเข้า
S4 Animal and vegetable oils, fats and waxes	8,132	34,914	7,433	36,892
D41 Animal oils and fats	25	3,238	11	4,233
D42 Fixed vegetable oils and fats	7,945	31,378	7,241	32,319
D43 Animal and vegetable oils and fats, processed, and waxes of animal or vegetable origin	163	299	181	341
S5 Chemicals and related products, n.e.s.	223,459	500,819	289,707	913,911
D51 Organic chemicals	50,020	99,779	57,532	170,145
D52 Inorganic chemicals	55,283	42,172	76,221	44,831
D53 Dyeing, tanning and colouring materials	17,520	20,200	22,907	23,663
D54 Medicinal and pharmaceutical products	40,814	22,925	46,840	38,431
D55 Essential oil and perfume materials, toilet, polishing and cleansing preparations	13,629	4,391	18,301	8,206
D56 Fertilizers, manufactured	1,200	139,923	1,825	233,549
D57 Explosives and pyrotechnic products	18,274	21	29,753	23
D58 Artificial resins and plastic materials, and cellulose esters and ethers	8,120	146,950	12,918	355,803

ตารางที่ 7 (ต่อ)

	2530		2531	
	สินค้าออก	สินค้าเข้า	สินค้าออก	สินค้าเข้า
D59 Other chemical materials and products, n.e.s.	18,600	24,460	23,410	39,259
S6 Manufactured goods classified chiefly by material	857,022	972,965	1,049,115	1,040,950
D61 Leather, leather manufactures, n.e.s. and dressed furskins	9,122	18,427	10,200	22,363
D62 Rubber manufactures n.e.s.	10,120	4,509	11,293	5,065
D63 Cork and wood manufactures (excluding furniture)	8,856	54,431	13,711	61,839
D64 Paper, paperboard, and articles of paper pulp, of paper or of paper board	25,252	72,712	27,078	60,967
D65 Textile yarn, fabrics, made-up articles, n.e.s. and related products	579,035	184,806	645,816	238,777
D66 Non-metallic mineral manufactures, n.e.s.	43,945	34,203	57,918	43,013
D67 Iron and steel	42,187	478,717	100,997	462,485
D68 Non-ferrous metals	58,835	73,444	81,539	87,784
D69 Manufactures of metals, n.e.s.	79,670	51,714	100,563	58,657
S7 Machinery and transport equipment	174,077	1,460,710	276,928	1,667,305
D71 Power generating machinery and equipment	9,992	56,729	18,802	104,850
D72 Machinery specialized for particular industries	17,049	497,669	23,830	459,882

ตารางที่ 7 (ต่อ)

	2530		2531	
	สินค้าออก	สินค้าเข้า	สินค้าออก	สินค้าเข้า
D73 Metalworking machinery	9,926	97,949	16,468	139,837
D74 General industrial machinery and equipment, n.e.s. and machine parts, n.e.s.	14,509	173,926	30,049	213,491
D75 Office machines and automatic data processing equipment	7,632	72,150	12,026	69,026
D76 Telecommunications and sound recording and reproducing apparatus and equipment	50,254	146,028	78,936	182,372
D77 Electrical machinery, apparatus and appliances, n.e.s. and electrical parts thereof	33,584	159,345	57,060	230,368
D78 Road vehicles (including air cushion vehicles)	11,568	129,930	19,454	149,054
D79 Other transport equipment	19,563	126,985	20,303	118,424
S8 Miscellaneous manufactured articles	627,336	187,734	826,804	198,256
D81 Sanitary, plumbing, heating and lighting fixtures and fittings, n.e.s.	5,868	4,438	7,663	6,815
D82 Furniture and parts thereof	17,723	4,159	23,497	6,125
D83 Travel goods, handbags and similar containers	25,312	266	34,838	827
D84 Articles of apparel and clothing accessories	374,924	1,742	487,156	2,770

ตารางที่ 7 (ต่อ)

	2530		2531	
	สินค้าออก	สินค้าเข้า	สินค้าออก	สินค้าเข้า
D85 Footwear	48,530	77	72,740	185
D87 Professional, scientific and controlling instruments and apparatus, n.e.s.	5,936	86,256	8,828	81,798
D88 Photographic apparatus, equipment and supplies and optical goods, n.e.s. watches and clocks	16,474	43,236	24,628	36,494
D89 Miscellaneous manufactured articles, n.e.s.	132,567	47,561	167,455	63,242
S9 Commodities, not classified elsewhere	738,718	507,829	868,511	697,915

ที่มา : China's Customs Statistics, 1989, Quater 4.

เอกสารอ้างอิง

1. ภูวดล ทรงประเสริฐ, บรรณาธิการ. *สู่ทางการลงทุนร่วมระหว่างไทยกับจีน เอกสารวิชาการของสถาบันเอเชียศึกษา* อันดับที่ 23 (ตุลาคม 2528) โครงการจีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2. วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. “ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน” เอกสารการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “ไทย-จีน: ความสัมพันธ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ” จัดโดยโครงการจีนศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2527)
3. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์. *สถานการณ์ภาวะการค้าระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. 2524-2528*. (เอกสารอัดสำเนา)
4. ข้อมูลเบื้องต้นกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ และกรมการค้าต่างประเทศกระทรวงพาณิชย์.